

Fotografische landschappen in het

Van Abbe

Wat is de plaats van de mens in de wereld?

Dat is een van de vragen, die zich opdringt bij het bekijken van de tentoonstelling *Urban and visionary landscapes* in het Van Abbemuseum in Eindhoven. De tentoonstelling biedt inzicht in het werk een internationaal gezelschap van jonge schilders. 'Twisted' is de hoofdtitel van de tentoonstelling en ik zou dat voor de gelegenheid willen vertalen met 'verdraaid' of 'verwrongen'.

Het Van Abbe-museum laat van twaalf kunstenaars in totaal ongeveer zeventig werken zien. Zoals de titel al aangeeft, laten die allemaal landschappen zien. Landschappen, opgebouwd uit fantasie en werkelijkheid, sarnengesteld uit diverse beelden en technieken. Natuur en stad spelen hierin een zelfde rol: een overweldigende wereld die in felle kleuren en vaak strakke lijnen van de doeken spat.

Bij eerste beschouwing lijken de kunstwerken glad, bijna fotografisch. Wie van dichterbij kijkt ziet dat geheel verschillende technieken gebruikt zijn, tot zelfs naald en draad en geknipt papier toe. In dat opzicht verwijderden de moderne schilders zich een heel eind van hun klassieke voorgangers.

Daar staat tegenover dat deze jonge kunstenaars het landschap naar hun hand zetten zoals hun voorgangers dat deden. Juist door het combineren van beelden ontstaat een nieuwe werkelijkheid. Een werkelijkheid die in eerste instantie vertrouwd aandoet maar in tweede instantie verbaast en soms verwart.

Dat komt ook omdat dit werk vol zit met verwijzingen naar het verleden. De jonge schilders kennen hun klassieken en maken daar volop gebruik van.

Het is zeker bij dit – vaak groot uitgevoerde – werk belangrijk om ze zowel van een afstand als van dichterbij te bekijken. Het beeld verandert soms bijna in haar tegendeel door het van dichterbij of verderaf te kijken. Ook de zeer diverse technieken worden pas duidelijk zichtbaar door een nadere beschouwing van materiaalgebruik en –hantering.

Zoals bij veel moderne kunst is het de titel die het beeld begrijpelijk maakt of juist een andere dimensie geeft: een kerststal blijkt de (verzonnen) schuilplaats van Ché Guevara; een onschuldige ogend interieur krijgt door de naam 'Camp David' een heel andere dimensie. Min of

meer verborgen zit zo heel wat maatschappelijk commentaar in deze moderne schilderkunst.

Beschrijven van een schilderij is een lastige en hachelijk zaak. Toch een poging:

- Dexter Dalwood toont een op het eerste gezicht normale kamer. De titel 'Camp David' laat de heli copter op het gazon opvallen. Wie even gaat zitten, ziet dat er iets niet klopt. Het schilderij is niet 'af'. De lampen kloppen niet, de boekenkast lijkt een decor, de balken lopen van niks naar nergens.
- Het rode huis van Peter Doig zou een romantisch vacantieplekje kunnen zijn. Ware het niet dat de omgeving desolaat is als een slagveld na de slag. De schaduwen van mensen die om het rode huis zwerven, maken de beklemming als van een slagveld alleen maar erger; hier zwerven schimmen van mensen rond.
- L. C. Armstrong toont bijna fotografisch nauwkeurige bloemen waarin nauwelijks een kwast-toets te zien is. Pas na even kijken, wordt duidelijk dat het geen foto is. Ook niet kan zijn, want een heel aantal van de bloemen zijn aan de fantasie van Armstrong ontsproten. Ook de spetterende bloemstelen hebben niets met de werkelijkheid te maken. En bovendien zijn het geen stillevens of bloem-portretten maar landschappen waarin achter het gordijn van bloemen een tweede beeld zich ontrolt, meestal met wel ergens een kleine mens.

De kleine mens is bijna een leidraad door de tentoonstelling. Dat geldt ook voor de twee Nederlanders in dit internationale gezelschap. Hans Broek en Michael Raedecker. Hun nationaliteit doet er echter niet meer toe. Net als de collega-exposanten werken zij in de grote steden van de wereld waar de stad het landschap is, het landschap de stad. Een geconstrueerde werkelijkheid die bij onder andere David Thorpe zelfs science fiction-propoorties aanneemt.

Wat in deze expo eveneens opvalt, is dat erg veel werk uit particuliere verzamelingen komt. Kennelijk is dit werk dat de moderne mens aanspreekt, werk dat past in de tijd. Dat valt ook af te leiden uit het aantal bezoekers dat het Van Abbemuseum met deze expositie trekt. Het is opvallend druk in het museum, met veel jonge mensen. In tegenstelling tot wat wel eens beweerd wordt, leeft de 'schilderkunst' volop. Schilderkunst is niet dood, ook al is het schilderen louter met verf en penseel hier verleden tijd. De kwaliteit van het werk leidt daar niet onder. Om maar eens een te veel gebruik cliché van stal te halen: de doeken tonen een virtuele werkelijkheid waarin de moderne mens zich kennelijk herkent.

Bij de tentoonstelling hoort een goedkoop uitgevoerd maar inhoudelijk heel aardig boekje dat veel kijkers helpt de ogen te openen. Maar zeker zo leuk is het om in plaats van de beschrijving te volgen, eens in omgekeerde of willekeurige volgorde door de zalen te lopen. De tentoonstelling zal dan opnieuw verrassen.

En om de vraag te beantwoorden waarmee ik deze bijdrage begon: wat is de plaats van de mens in de wereld?

Het is een héél kleine mens in een héél grote wereld. Een wereld die de kleine mens echter wel naar zijn of haar hand probeert te zetten. In ieder geval in het Van Abbemuseum lukt dat.

Twisted – Urban & visionary landscapes in contemporary painting, in het Van Abbemuseum aan de Vonderweg, vlakbij het NS-station in Eindhoven. Nog te zien tot 26 november van dit jaar.